

**ГЕНОЦИД В УКРАЇНІ
1932-1933 рр.**

за матеріалами
кримінальної справи № 475

Геноцид в Україні 1932–1933 рр. за матеріалами кримінальної справи № 475 // Упор. М. Герасименко, В. Удовиченко. – Київ, 2014. – 560 с.

У збірнику друкуються документи та матеріали присвячені жахливій трагедії українського народу в ХХ ст. – Голодомору-геноциду 1932–1933 рр. Основу джерельної бази видання формує вибірка з матеріалів кримінальної справи № 475 (судовий № 1-33/2010), які зберігаються в поточному архіві Апеляційного суду м. Києва й налічують 331 том. Публікація охоплює документи про відкриття справи, свідчення очевидців, результати судової історично-правової та науково-демографічної експертизи, висновки про психічний стан людей, спричинений тривалим голодуванням, кореспонденцію іноземних дипломатів з Харкова, фотоматеріали 1932–1933 рр., постанову Апеляційного суду м. Києва з мотивувальною частиною про визнання Голодомору 1932–1933 рр. геноцидом українців. До збірника також увійшли тексти офіційних перекладів міжнародно-правових актів про злочини проти людства, відповідні законодавчі акти України та деякі інші матеріали.

Для науковців, викладачів, учителів, студентів й усіх, хто цікавиться цією трагічною сторінкою української історії.

Рецензенти

д. і. н. професор *Віктор Брехуненко*

д. і. н. професор *Василь Марочко*

к. і. н. *Володимир В'ятрович*

к. ю. н. *Василь Вовк*

Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Інституту української археографії та джерелознавства
НАН України

Усі права застережено. Передрук будь-якої частини цього видання
у будь-якій формі та будь-яким способом,
зокрема й електронним, без письмової згоди
авторів проекту заборонено

ISBN 978-966-02-7202-6

© Інститут української археографії та джерелознавства
імені М. С. Грушевського НАН України
© Герасименко М.М., Удовиченко В.М., 2014
© В. М. Удовиченко, дизайн обкладинки, фото площі
пам'яті Державного музею "Меморіал пам'яті жертв
голодоморів в Україні" (м.Київ)

З М І С Т

Суд історії: на захисті безпеки людства	3
Деякі питання методики й тактики розслідування геноциду 1932–1933 років в Україні	4
Криміналістична методика у дослідженні причин масової смертності у 1932–1933 роках в Україні	10
Археографічна передмова	16
I. Запобігаючи злочинам проти людства. Міжнародно-правові акти та національне законодавство	17
II. Порушення кримінальної справи № 475	29
III. Свідки звинувачують. “Голодомор пам’ятаю...” (витяги з протоколів допитів свідків)	32
IV. Документи та щоденники	49
V. Фотоматеріали	241
VI. Матеріали преси	244
VII. Звіти іноземних дипломатів	246
VIII. Протидія влади за часів СРСР розповсюдженню інформації про Голодомор 1932–1933 років	265
IX. Висновки судових експертиз	270
X. Процесуальні документи та рішення суду	385
Додатки	498
Перелік документів і матеріалів	525
Список скорочень, уживаних у документах та матеріалах	532
Іменний покажчик	536
Географічний покажчик	547